

Institutt for samfunnsøkonomi

Eksamensoppgave i SØK1000 – Innføring i samfunnsøkonomi

Faglig kontakt under eksamen: Anne Borge Johannesen

Tlf.: 73 59 05 29

Eksamensdato: 12. desember 2019

Eksamenstid (fra-til): 5 timer (09.00-14.00)

Hjelpemiddelkode/Tillatte hjelpemidler: D/ Ingen trykte eller håndskrevne hjelpemidler tillatt.

Kalkulator: Casio fx-82ES PLUS, Casio fx-82EX Citizen SR-270x, SR-270X College eller HP 30S.

Målform/språk: Bokmål og nynorsk

Antall sider bokmål (uten forside): 2

Antall sider nynorsk (uten forside): 2

Informasjon om trykking av eksamensoppgave

Originalen er:

1-sidig **2-sidig**

sort/hvit **farger**

skal ha flervalgskjema

Kontrollert av:

Dato

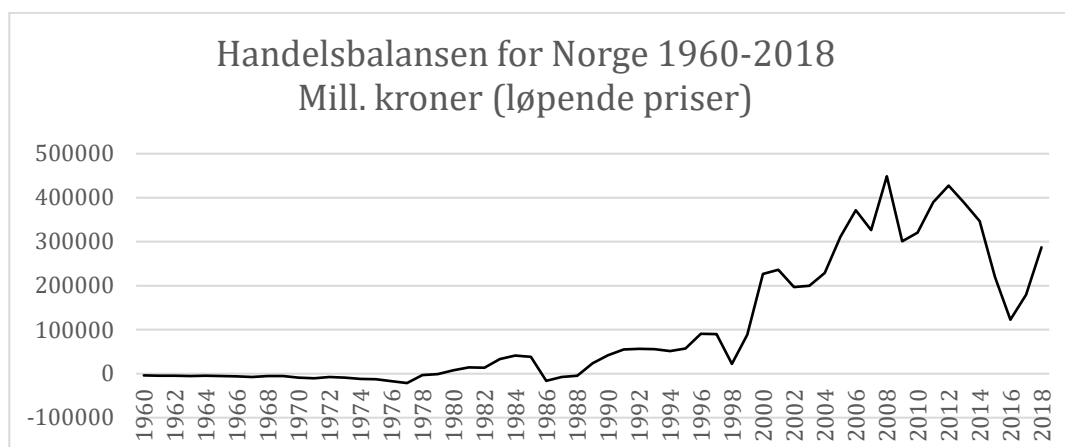
Sign

Bokmål

Eksamen består av to oppgaver med delspørsmål. Begge oppgavene skal besvares.

Oppgave 1

- a) Forklart kort hva denne figuren viser når det gjelder utviklingen i handelsbalansen.

- b) Hvilke økonomiske problemer kan et land som får et stort fall i sine eksportinntekter bli stilt overfor?
- c) Still opp en økonomisk modell og bruk denne modellen til å analysere tiltak som kan iverksettes for å redusere slike eventuelle økonomiske problemer.

Oppgave 2

- a) Forklar med ord hva som kjennetegner goder som er substitutter og gi eksempler på slike goder.
- b) Definer hva vi forstår med egenpriselastisiteten i etterspørselen etter et gode og forklar med ord sammenhengen mellom egenpriselastisiteten og tilgangen på substitutter.

- c) Forklar og illustrer grafisk hvordan pris og omsatt kvantum bestemmes i et perfekt frikonkurransemarked. Forklar og illustrer grafisk hva vi forstår med konsumentoverskudd, produsentoverskudd og samfunnsøkonomisk overskudd.
- d) Hvorfor er det perfekte frikonkurransemarkedet den teoretiske markedsformen som maksimerer samfunnsøkonomisk overskudd?

I følge NOU 2019: 8 «Særaggiftene på sjokolade- og sukkervarer» er avgiftssatsen på varegruppen sjokolade og sukkervarer fastsatt ut fra fiskale hensyn. Avgiften omfatter varer som anses som typiske godterier og søtsaker, for eksempel sjokolade, drops, karameller og en del typer kjeks. Is, bakervarer og noen typer kjeks er fritatt avgiften.

- e) Forklar kort med ord hva vi forstår med fiskale avgifter. Diskuter og illustrer grafisk hvordan avgiften på sjokolade- og sukkervarer påvirker omsatt kvantum i markedet for sjokolade- og sukkervarer, samt statens skatteinntekt.
- f) Forklar og illustrer grafisk hvorfor en fiskal avgift gir et effektivitetstap (dødvectstap).
- g) Økonomene i ekspertutvalget bak NOU 2019: 8 mener at en fiskal avgift bør omfatte hele varegruppen sjokolade- og sukkervarer. Forklar hva som kan være den økonomiske begrunnelsen for deres holdning.

Selv om avgiften på sjokolade- og sukkervarer i første rekke er utformet som en fiskal avgift, kan den også ha en helsemessig begrunnelse. NOU 2019: 8 viser til at sjokolader og godterier bidrar til om lag 35% av sukkerinntaket for barn og unge og at disse varene typisk er fattige på viktige næringsstoffer.

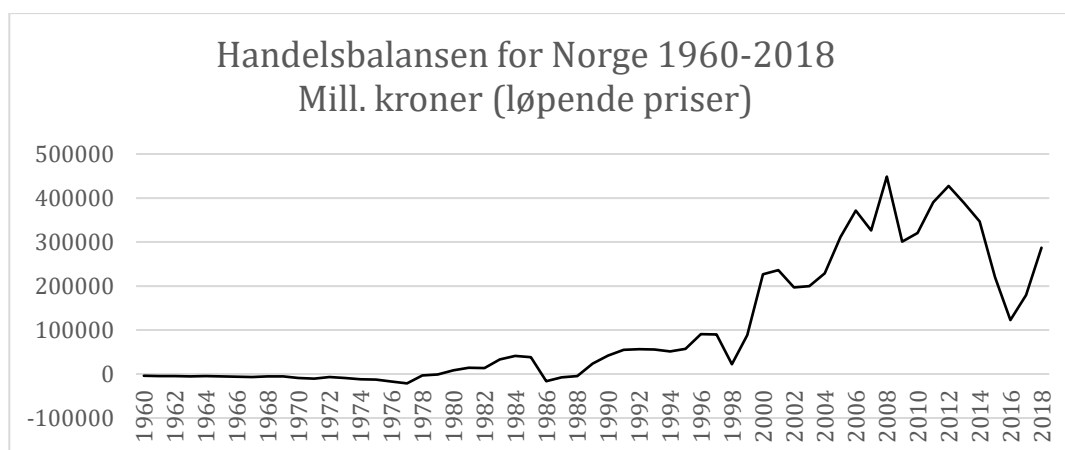
- h) Tenk deg at regjeringen har en politisk målsetting om å begrense usunt konsum blant barn og unge. Helseministeren ber deg derfor i) vurdere hvordan avgiften på sjokolade- og sukkervarer bør utformes og ii) hvorvidt den bør kombineres med andre avgifter eller tiltak. Diskuter og gi ministeren en anbefaling.

Nynorsk

Eksamen inneheld to oppgåver med delspørsmål. Begge oppgåvene skal svarast på.

Oppgåve 1

- a) Gjer kort greie for kva denne figuren viser når det gjeld utviklinga i handelsbalansen.

- a) Kva for økonomiske problem kan eit land som får eit stort fall i eksportinntektene sine bli stilte overfor?
- b) Still opp ein økonomisk modell og bruk denne modellen til å analysa tiltak som kan setjast i verk for å redusera slike eventuelle økonomiske problem.

Oppgåve 2

- a) Forklar med ord kva som kjenneteiknar godar som er substituttar og gi eksemplar på slike godar.
- b) Definer kva me forstår med eigenpriselasiteteten i etterspurnaden etter eit gode og forklar med ord samanhengen mellom eigenpriselasiteteten og tilgangen på substituttar.

- c) Forklar og illustrer grafisk korleis pris og omsett kvantum vert fastsette i ein perfekt frikonkurransemarknad. Forklar og illustrer grafisk kva me forstår med konsumentoverskot, produsentoverskot og samfunnsøkonomisk overskot.
- d) Kvifor er den perfekte frikonkurransemarknaden den teoretiske marknadsforma som maksimerer samfunnsøkonomisk overskot?

I NOU 2019: 8 «Særavgiftene på sjokolade- og sukkervarer» står det at avgiftssatsen på varegruppa sjokolade- og sukkervarer er fastsett ut frå fiskale føremål. Avgifta omfattar typiske godterier og søtsaker, for eksempel sjokolade, drops, karamellar og en del typar kjeks. Is, bakarvarer og noen typar kjeks er fritatt avgifta.

- e) Forklar kort med ord kva me forstår med fiskale avgifter. Diskuter og illustrer grafisk korleis avgifta på sjokolade- og sukkervarar verkar på kvantum i marknaden for sjokolade- og sukkervarar, samt staten si inntekt.
- f) Forklar og illustrer grafisk kvifor ei fiskal avgift gir eit effektivitetstap (dødvektstap).
- g) Økonomane blant ekspertane bak NOU 2019: 8 meiner at ei fiskal avgift bør omfatte hele varegruppa sjokolade- og sukkervarar. Forklar kva som kan være den økonomiske grunngjevinga for deira holdning.

Sjølv om avgifta på sjokolade- og sukkervarar i første rekke er utforma som ei fiskal avgift, kan den også være motivert ut frå helseverknader. NOU 2019: 8 viser til at sjokoladar og godterier bidrar til om lag 35% av sukkerinntaket for barn og unge og at desse varane typisk er fattige på viktige næringsstoff.

- h) Tenk deg at regjeringa har ein politisk målsetjing om å minske usunt konsum blant barn og unge. Helseministeren ber deg derfor i) vurdere korleis avgifta på sjokolade- og sukkervarar bør utformast og ii) om den bør kombinerast med andre avgifter eller tiltak. Diskuter og gi ministeren ei anbefaling.